

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВ

Голендухін В. – ст. 1 курсу, гр. ЕППвн-11

Науковий керівник – викладач Гріщенко І.В.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки THEU

Важливою запорукою успішного функціонування всіх сучасних організаційно-правових форм здійснюваної підприємницької діяльності є проведення досліджень, що спрямовані на удосконалення теорії та діючих методологічних принципів з обліку та аудиту формування і розміщення власного капіталу. Виконання умов забезпеченості повноти відображення всіх операцій, що пов'язані із розмірами участі власників підприємств як у процесі створення власного капіталу, так і при його змінах з різноманітних причин (зміна складу власників, процесів вилучення власних капіталів, проведення реорганізації підприємств) здійсненне тільки лише на основі використання науково-обґрунтованих методик обліку та аудиту. Науково-практичні дослідження даної сфери повинні бути цілеспрямовано направлені на забезпечення процесу стабілізації фінансового стану всіх суб'єктів господарювання, гарантування підвищення рівня зацікавленості власників підприємств у здійсненні справедливого розподілу отриманих доходів та прибутків, а також недопущення фактів приховування виведених із обороту підприємства ресурсів і капіталізованих активів. Але, сучасна господарська практика на Україні показує, що вітчизняними підприємствами приділяється недостатньо уваги процесу формування структури власного капіталу.

Основною якісною характеристикою, що склалася на сучасному етапі економічних реформ є нагальна необхідність застосування принципово новітніх підходів до процесів управління механізмами формування та розміщення майнових та грошових засобів, які акумулюються в рамках власного капіталу, а також до забезпечення процесів об'єктивного відображення абсолютно всього комплексу здійснюваних господарських операцій.

Постановка складної та багатofункціональної проблеми обліку та аудиту формування і використання власного капіталу, методика його відображення у відповідних показниках звітності постійно привертає увагу зарубіжних вчених (Ф. Беста, В. Гойдерга, М.Ф. Ван Бреда, У. Джола, Р.П. Коффі, Ж. Рішара, Р. Сісмонді, Д. Чербоні, М. Дейба, Ж. Фур'є, В.Ф. Фостера, Д. Хайман, Є.С. Хендриксена). Також, і відомі російські та українські економісти, ще з першої половини ХХ ст. акцентували увагу на даному питанні (Н.С. Арінушкін, В.Г. Андронов, С.М. Барац, О.І. Бланк, В.Г. Байчук, Н.А. Блатов, Р.Я. Вейцман, Г.М. Гарін, А.М. Галаган, А.І. Гуляєв, Ф.Ю. Єзерський, Н.М. Кардан, Н.А. Кіпарісов, П.Ф. Степанов, В.О. Туров, М.Г. Чернишевський та ін.). Питання теоретико-методологічного та організаційно-методичного напрямку обліку та

аудиту операцій зі власним капіталом містяться у працях як вітчизняних так і зарубіжних вчених: П.І. Андросова, А.Д. Бутка, В.Г. Бутафіна, Ф.Ф. Бутинця, М.Я. Дем'яненко, С.О. Дежньова, С.М. Деньги, С.Л. Коротаєва, Л.М. Короленко, О.І. Пилипенка, О.Ю. Редька, А.П. Якубчук, І.Й. Яремка, Л.М. Янчевої.

Наведені провідні дослідження охоплюють досить широкий спектр питань, однак, до сих пір невирішеними залишаються такі проблемні питання, як взаємоузгодженість термінологічного апарату щодо складових визначення «власний капітал», однакласифікації власного капіталу для стратегічних завдань обліку і аудиту, удосконалення організаційно-методологічних засад обліку і внутрішнього аудиту складових власного капіталу. І тому, існування окресленого кола таких питань, обумовлює нагальну необхідність запровадження розробки науково-обґрунтованих теоретичних пропозицій із їх вирішення, разом з подальшим застосуванням в практичній діяльності українських підприємств, актуалізує тему дослідження, її мету, завдання, предмет та ключові напрямки.

За умов швидкоплинної глобалізації світового господарства, що спонукається стрімким розвитком міжнародних економічних відносин, постійним створенням акціонерних товариств, транснаціональних компаній, спільних підприємств, виникає потреба у визначенні об'єктивних критеріїв визнання місця і ролі власного капіталу в національній економіці України. Власний капітал є основною економічно-правовою базою існування будь-якого підприємства, першоджерелом його функціонування, становлячись у подальшому вирішальним правовим регулятором у спірних питаннях зі зобов'язань товариств перед його учасниками, а також кінцевим економічним гарантом платоспроможності в разі банкрутства.

Реалізація стратегічних завдань з управління процесом господарювання в сучасних умовах виходу з економічної кризи диктує свої вимоги до формування наукового підходу процесу початкового фінансування діяльності підприємства, та обґрунтовує необхідність модифікування положень економічної теорії його розвитку. Застосування у практику діяльності основних категорій економічної теорії разом з регулюванням мікро- та макроекономічних процесів спонукає до необхідності проведення аудиту власного капіталу, як основного першоджерела інформації для прийняття майбутніх інвестиційних рішень, вибору оптимальних обсягів діяльності, що забезпечуватиме здійснення максимальної окупності витрат та отримання прибутку.

Література

1. Гріщенко І.В. Забезпечення стійкого розвитку підприємств малого і середнього бізнесу в Україні // Науковий вісник ВКІ «Регіон: особливості розвитку і управління в умовах децентралізації влади». Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля». 2015. С. 113-116.
2. Гріщенко І.В. Види інвестиційно-інноваційної політики підприємств України // Науковий вісник ВКІ «Економіка: сучасні проблеми та перспективи розвитку в кризових умовах». Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля». 2014. С. 82-84.

УДК 658.147.016

ЕТАПИ РОЗВИТКУ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ

Бондаренко Ю. – ст. 4 курсу, гр. ЕППзвн -41

Науковий керівник – викладач Гріщенко І.В.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

Як атрибут економічних взаємовідносин власний капітал у правовому аспекті передбачає, що його розмір визначає межі мінімальної матеріальної відповідальності, які підприємство має за своїми зобов'язаннями. Сформований підхід до розуміння сутності власного капіталу враховує зміну завдань і принципів господарської діяльності та економічну основу здійснення інвестування в діяльність

підприємств – відповідний технічний та соціально-економічний ефект. Перші згадування про власний капітал, як про головне підґрунтя діяльності підприємств, відбулось у XVII ст. У подальших етапах спостерігається модифікування його економічної сутності, яке продовжується і до сьогодення. Генезис основних етапів розвитку власного капіталу наведено у табл. 1.

Таблиця 1

Генезис етапів розвитку власного капіталу

Період	Роки		Характеристика етапів
1	2		3
Дореволюційний	Кінець XVII – 1917 р.		Концепція власного капіталу була нерегульованою, ліберальною. Взірцем же для реформування акціонерного законодавства Росії тієї доби розглядалося законодавство Німеччини та Франції, які дотримувалися прокредиторської й регульованої концепції власного капіталу
Радянський	1917–1991 рр.	1922 – кінець 30-х рр. XX ст.	Чітко закріплена прокредиторська концепція власного капіталу
		Кінець 30-х рр. – друга половина 80-х рр. XX ст.	Акціонерна форма господарювання не використовується. У цей час статутному капіталу надається головним чином обліково-бухгалтерське значення
		3 червня 1990 р.	Була відновлена можливість створення акціонерних товариств і знову закріплюється прокредиторська концепція капіталу
Сучасний	З 1991 р. – до сьогодні		Про кредиторська (німецька) концепція статутного капіталу, яка все-таки й донині залишається незавершеною, надто ліберальною

Як видно з табл. 1, формування наукового напрямку акціонерного підприємства в Україні відбувалося під впливом теоретико-методологічних концепцій, які склалися та розвивалися на Заході у другій половині XIX ст., а також на основі глибокого осмислення національної господарської практики. Історичне трактування природи власного капіталу на основі врахування вітчизняних українських умов добре корелює з сучасним розумінням акціонерного

товариства інституціональною теорією і необхідністю нейтралізації зовнішніх негативних ефектів його функціонування. Отже, існування сучасної прокредиторської концепції власного капіталу в українському законодавстві зумовлено історичними причинами, але вона також досконально не відповідає економічним умовам і потребує подальшого вдосконалення.

Література

1. Гріщенко І.В. Забезпечення стійкого розвитку підприємств малого і середнього бізнесу в Україні // Науковий вісник ВКІ «Регіон: особливості розвитку і управління в умовах децентралізації влади». Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля». 2015. С. 113-116.
2. Гріщенко І.В. Види інвестиційно-інноваційної політики підприємств України // Науковий вісник ВКІ «Економіка: сучасні проблеми та перспективи розвитку в кризових умовах». Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля». 2014. С. 82-84.
3. Гріщенко І.В. Розвиток підприємств України на основі проектування інвестиційно-інноваційного потенціалу // Соціально-економічний розвиток України в умовах світової фінансової нестабільності: зб. наук. праць наук.-практ. конф. з міжнар. участю. 9 квітня 2014 р. - Вінниця: ВНІНЕ ТНЕУ, 2014. С. 248 – 250.